

PATVIRTINTA

Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos direktoriaus

2025 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. V-26

(Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos direktoriaus

2026 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. V-94 nauja redakcija)

PANEVĖŽIO „VYTURIO“ PROGIMNAZIJOS PSICHOAKTYVIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Nepilnamečių saugumo Panevėžio miesto švietimo įstaigose rekomendacijomis, patvirtintomis Panevėžio miesto savivaldybės mero 2024 m. balandžio 25 d. potvarkiu Nr. M-266, Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu 2002 m. balandžio 2 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 437 (su vėlesniais pakeitimais), Mokyklos vaiko gerovės komisijos funkcijų, sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu 2024 m. liepos 19 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-818, Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 (su vėlesniais pakeitimais) „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“, 1996 m. kovo 14 d. Vaiko teisių pagrindų įstatymu Nr. I-1234 (su vėlesniais pakeitimais).

2. Ši Tvarka reglamentuoja bendruomenės narių veiklą kuriant saugią aplinką progimnazijoje, užkertant kelią psichoaktyvių medžiagų vartojimui, vykdant psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevenciją, identifikuojant problemas, parenkant tinkamas priemones joms spręsti.

3. Tvarka nustato mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, direktoriaus pavaduotojų ir kitų progimnazijos darbuotojų reagavimo į įtariamą ar pastebėtą mokinių psichoaktyvių medžiagų turėjimą ir (ar) vartojimą veiksmų seką, pranešimo apie psichoaktyvių medžiagų vartojimą procedūrą, registravimo tvarką, pagalbos priemones ir būdus, klasių vadovų, mokytojų, pagalbos specialistų funkcijas ugdant mokinių socialines ir emocines kompetencijas.

4. Tvarkos aprašo tikslas - sustiprinti Tabako kontrolės įstatymo, Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo laikymąsi mokyklose, kad mokiniai, pedagogai ir kiti asmenys nevartotų ir neplatintų tabako, alkoholio, narkotinių bei psichotropinių medžiagų progimnazijoje.

5. Tvarkos aprašo uždaviniai:

5.1. Bendradarbiaujant su tėvais ir socialiniais partneriais, kurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir sėkmingam ugdymuisi palankią aplinką progimnazijoje;

5.2. Derinti bendruomenės narių veiksmus tais atvejais, kai įtariamasis ar pastebimas mokinių psichoaktyviųjų medžiagų turėjimas ar vartojimas;

5.3. Laiku atpažinti mokinių rizikingą elgesį, skatinti atsisakyti žalingų įpročių, teikti reikalingą pagalbą mokiniui ir jo šeimai, siekiant išvengti neigiamų pasekmių, susijusių su psichoaktyvių medžiagų vartojimu;

5.4. Stiprinti mokinių socialines ir emocines kompetencijas, ugdant pozityvias vertybines nuostatas ir atsakingą elgesį.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. Bendruomeniškumo principas. Prevencinė veikla grindžiama glaudžiu bendradarbiavimu tarp mokinių, mokytojų, tėvų, pagalbos specialistų ir socialinių partnerių, siekiant kurti saugią, palaikančią ir draugišką aplinką.

6.2. Sveikos gyvensenos skatinimo principas. Dėmesys skiriamas ne tik žalingų įpročių prevencijai, bet ir pozityvių alternatyvų – sporto, kūrybos, kultūrinės veiklos – plėtojimui, kad mokiniai galėtų atrasti jiems prasmingą ir sveiką laisvalaikio užimtumą.

6.3. Ankstyvosios pagalbos principas. Pastebėjus rizikos požymius, užtikrinama greita reakcija, pagalbos suteikimas ir nukreipimas į specialistus, taip išvengiant problemos gilėjimo.

6.4. Nuoseklumo ir tęstinumo principas. Prevencinės veiklos vykdomos sistemškai, integruojant jas į ugdymo procesą, klasės valandėles, projektinę veiklą bei metinius planus.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS

PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PREVENCIJA IR INTERVENCIJA

8. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija mokykloje – tai nuosekli, sisteminga ir kompleksinė ugdymo proceso dalis, apimanti švietėjiškas, socialines, psichologines bei organizacines priemones, skirtas mokinių sąmoningumui ugdyti, sistemingam žinių teikimui, gyvenimo įgūdžių ugdymui, sveikos gyvensenos įpročiams formuoti, rizikos veiksniams mažinti ir saugios bei palaikančios mokyklos bendruomenės aplinkos kūrimui, siekiant formuoti sveiką ir pozityvų elgesį nuolat besikeičiančioje visuomenėje, užkirsti kelią psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui.

9. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija ir intervencija – neatsiejama, integrali progimnazijoje įgyvendinamų gyvenimo įgūdžių ugdymo ir nuoseklios ilgalaikės socialinių, emocinių ir mokymosi įgūdžių formavimo programos bei SAVE (socialiai atsakingo vaikų elgesio) ugdymo programos dalis.

10. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos vadovas kartu su Vaiko gerovės komisija, o jos vykdyje dalyvauja progimnazijos pagalbos mokiniui specialistai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, klasių vadovai ir mokytojai.

11. Intervencijos organizavimu rūpinasi progimnazijos vadovas kartu su Vaiko gerovės komisija. Intervencijos priemonėse dalyvauja progimnazijos pagalbos mokiniui specialistai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, klasių vadovai ir mokytojai, prireikus – mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) bei išoriniai specialistai (pvz, priklausomybės ligų centrai, šeimos socialinis darbuotojas, atvejo vadybininkas ir kt.). Intervencija taikoma tuomet, kai pastebimi galimi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo požymiai arba gaunama informacija apie mokinio elgesį, keliantį riziką jo sveikatai ar saugumui. Jos tikslas – užtikrinti greitą reakciją, suteikti mokiniui, jo tėvams (globėjams/rūpintojams) reikiamą pagalbą ir nukreipti į tinkamas pagalbos institucijas.

12. Progimnazijos administracija organizuoja mokytojams, pagalbos specialistams, klasių vadovams kvalifikacijos kėlimą narkotinių medžiagų, alkoholio bei tabako vartojimo ir kitais prevencinio darbo klausimais.

13. Socialinės pedagogės informuoja progimnazijos bendruomenę apie pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių institucijų, policijos, Vaiko teisių apsaugos tarnybos, Pedagoginės psichologinės tarnybos, Psichikos sveikatos centro, Priklausomybės ligų centro, Lietuvos AIDS centro bei kitų organizacijų, dirbančių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos srityse, adresus ir telefonus.

14. Dalykų mokytojai integruoja į dalyko ugdymo turinį Narkotinių medžiagų, alkoholio bei tabako vartojimo prevencijos kursą apie narkotinių medžiagų, alkoholio bei tabako žalą žmogaus sveikatai bei visuomenei, siekdami ugdyti mokinių gyvenimo įgūdžius, atsparumą žalingiems įpročiams.

15. Klasių vadovai, pasitelkdami progimnazijos pagalbos specialistus, visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, išorės veikėjus vykdo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos užsiėmimus klasių valandėlių, tėvų susirinkimų metu.

16. Progimnazijos specialistai aktualia informacija apie psichoaktyvias medžiagas nuolat dalinasi mokyklos socialiniuose tinkluose ir elektroniniame dienynė su mokinių tėvais (globėjais/rūpintojais).

17. Vadovaujantis 2023 m. rugsėjo 1 d. Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos direktoriaus įsakymu Nr. V-179 patvirtinto Tvarkos aprašo „Dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“ 6.3. punktu, taikoma priemonė – mokinio daiktų patikrinimas.

III SKYRIUS

PRIEMONĖS PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PREVENCIJAI IR INTERVENCIJAI UŽTIKRINTI

18. Visais įtariamų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo progimnazijoje ar jos teritorijoje atvejais kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ir kitas darbuotojas veikia vadovaudamiesi Lietuvos respublikos vyriausybės 2022 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) ir reaguoja pagal šią veiksmų seką:

18.1. nedelsiant informuoja progimnazijos direktorių, jam nesant – direktoriaus pavaduotoją ugdymui ir socialinį pedagogą apie bet kokius psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įtarimą keliančius veiksmus;

18.2. socialinis pedagogas informuoja galimai psichoaktyvias medžiagas vartojusio mokinio tėvus (globėjus/rūpintojus) apie įtarimą, kad ugdytinis galimai vartoja psichoaktyvias medžiagas ar yra apsivaigęs nuo šių medžiagų ir rekomenduoja atlikti medicininę apžiūrą;

18.3. informuoja nepilnamečių mokinį ar nepilnamečio mokinio atstovus pagal įstatymą apie įstaigas, teikiančias sveikatos priežiūros paslaugas ir pagalbą;

18.4. primena ugdytiniui progimnazijos Darbo tvarkos taisykles, mokymo(si) sutarties sąlygas ir elgesio taisykles dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo;

19. Esant pagrįstam įtarimui, kad mokinys gali turėti draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų ar elektroninių cigarečių, socialinis pedagogas gali naudoti rankinį metalo detektorių mokinio turimiems daiktams ar drabužių išorei patikrinti, laikantis pagarbos mokinio orumui bei privatumui.

19.1. atliekant daiktų patikrinimą, jo metu turi dalyvauti mažiausiai du Mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – Mokyklos direktorius arba jo įgaliotas asmuo (direktoriaus pavaduotojas, socialinis pedagogas). Pas mokinį radus psichotropinių medžiagų, tabako ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, nedelsiant kviečiami mokinio tėvai ir policijos pareigūnai.

20. Kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ir kitas darbuotojas pastebėjęs, kad progimnazijos mokinys yra apsinuodijęs psichoaktyviosiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus, veikia vadovaudamiesi Lietuvos respublikos vyriausybės 2022 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) ir reaguoja pagal šią veiksmų seką:

20.1. įvertinęs poreikį teikia mokiniui pirmąją pagalbą;

20.2. palydi mokinį pas visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, esant poreikiui, iškviečia visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, kuris:

20.2.1. teikia pirmąją pagalbą ar iškviečia greitąją pagalbą,

20.2.2. nedelsdamas informuoja progimnazijos direktorių, socialinį pedagogą ir mokinio atstovus pagal įstatymą apie suteiktą pagalbą ir (ar) iškviestą greitąją pagalbą.

21. Po įvykio, socialinis pedagogas, ne vėliau kaip per tris darbo dienas, organizuoja drausmės komiteto posėdį, kuriame dalyvauja Drausmės komiteto nariai, mokinys bei jo tėvai (globėjai/rūpintojai).

22. Socialinis pedagogas einamuosius metus kaupia gautus pranešimus iš policijos pareigūnų apie registruotų psichoaktyviųjų medžiagų konfiskavimą.

23. Pasikartojus įvykiui susijusiam su to paties vaiko psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, Vaiko gerovės komisija organizuoja posėdį, kuriame numato pagalbos mokiniui ir jo šeimai planą situacijai spręsti bei raštu informuoja Vaiko teisių apsaugos tarnybą.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Su Panevėžio “Vyturio” progimnazijos Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu supažindinami visi progimnazijos bendruomenės nariai.

25. Panevėžio “Vyturio” progimnazijos Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas skelbiamas viešai progimnazijos interneto svetainėje.
